

Kronika

V Międzynarodowa Konferencja Naukowa Słowo z perspektywy językoznawcy i tłumacza. Polszczyzna w tekstach przekładu

W dniach 14–15 października 2013 roku na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego odbyła się V Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu Słowo z perspektywy językoznawcy i tłumacza pn. Polszczyzna w tekstach przekładu, zorganizowana z okazji 100-lecia czasopisma Język Polski przez Oddział Gdański Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego we współpracy z Katedrą Językoznawstwa Wschodniosłowiańskiego i Translatoryki Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej oraz Katedrą Języka Polskiego Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego.

W konferencji udział wzięli zarówno uczestnicy z Polski (z Gdańska, Lublina, Poznania, Torunia, Katowic), jak i z ośrodków zagranicznych (Biełgorodu, Moskwy, Pskowa w Rosji, Charkowa — na Ukrainie, Płowdiwu — w Bułgarii, Kagawy — w Japonii).

Podczas otwarcia konferencji dziekan Wydziału Filologicznego prof. dr hab. Andrzej Ceynowa zwrócił uwagę na ważność podobnych przedsięwzięć w kształtowaniu poprawności języka, na który przekładane są teksty obcojęzyczne.

Konferencja rozpoczęła się od wręczenia księgi jubileuszowej pt. Język — tradycja — tożsamość wybitnemu znawcy polszczyzny i kaszubszczyzny Jerzemu Trederowi.

Obrazy plenarne otworzył referat jubilata na temat kaszubskiego przekładu poezji japońskiej pt. Ogura Hyakunin-issu w kaszubskim przekładzie Witolda Bobrowskiego. Tak nietypowe zestawienie tekstów wzbudziło duże zainteresowanie słuchaczy. Następnie Andriej Polonskij z Biełgorodu wygłosił referat Massmedinyj tekst i inokulturnyj adresat na temat zdublowania znaków werbalnych poprzez wizualizacje. Referent mówił o współczesności jako projekcie medialnym. Zoja Nowożenowa z Uniwersytetu Gdańskiego w referacie pt. Polskij jazyk i kultura w pieriewodach licznoj dokumentacii omówiła na przykładzie artykułów

problemowych strategii translatorskiej i trudności związanej z przekładem publicystycznym rosyjsko-polskim i polsko-rosyjskim. Maria Mocarz z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w referacie pt. Słowo z perspektywy audiodeskryptora. Polszczyzna w przekładach filmowych dla osób z dysfunkcją wzroku zwróciła uwagę na problemy związane z odbiorem filmów tłumaczonych. Na zakończenie obrad plenarnych Bogusław Żyłko z Uniwersytetu Gdańskiego w referacie Gustaw Szpet i przekład (w związku z pierwszym wydaniem jego książki w języku polskim) przybliżył zgromadzonym powiązania polsko-rosyjskie na przykładzie fenomenologa G. Szpeta, jego biografii i przekładu dzieł wybranych.

Po przerwie uczestnicy podzielili się na dwie sekcje tematyczne: Polszczyzna w tekstach przekładu i Polskie teksty w przekładzie na języki obce.

W pierwszej sekcji obrady rozpoczęła Bożena Matuszczyk z Uniwersytetu Gdańskiego referatem pt. Wokół problematyki języka we współczesnych polskich przekładach Pisma Świętego. Zwróciła ona szczególną uwagę na tradycje polskiego stylu biblijnego oraz na współczesne tendencje przekładowe, takie jak defrazeologizacja i demetaforyzacja tekstów biblijnych. Kolejna referentka, Dorothea Rojszczak-Robińska z Poznania, w wystąpieniu pt. W poszukiwaniu nieznannej staropolskiej pasji zapoznała zgromadzonych z tłumaczeniem Ewangelii Nikodema w polskojęzycznych tekstach średniowiecznych. Monika Krajewska z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w referacie Szanując każdą sylabę, czyli o tłumaczeniu melicznym zaproponowała interesujące rozwiązania w uczeniu się języka rosyjskiego przez studentów, a także sposób na bliższe zapoznanie się z odmienną kulturą wschodnich sąsiadów przez tłumaczenie i śpiewanie rosyjskich piosenek. Referat Władimira Dubiczynskiego z Charkowa Osnowy słowaria leksykalnych paralieliej russkogo i pol'skogo jazykow poświęcony był autorskiemu słownikowi paralelizmów w języku rosyjskim i polskim. Z kolei Ewa Badyda z Uniwersytetu Gdańskiego w referacie Na styku dwóch języków — o opisywanych wydawniczych podręcznikach do nauki języka

angielskiego ukazała problem angielskich elementów nietłumaczonych w podręcznikach dla polskich odbiorców. Tatiana Siniawska-Sujkowska z Uniwersytetu Gdańskiego w wystąpieniu pt. *Polszczyzna w przekładzie rosyjskich tekstów prawno-prawniczych* zwróciła uwagę na niedostateczny poziom naturalności w tekstach przekładu, jako jedno z rozwiązań proponując zastosowanie kategorii tekstowo-dyskursywnych. Anna Parzyńska z Gdańska omówiła błędy w tłumaczeniach polsko-francuskich / francusko-polskich dyrektyw unijnych, wskazując jako ich przyczyny nieścisłości w ustawodawstwie oraz niedostateczne przygotowanie wykwalifikowanej kadry tłumaczy. Następnie Magdalena Bielenia-Grajewska z Uniwersytetu Gdańskiego w referacie *Metafory ekonomiczne w tłumaczeniu terminologii biznesowej na język polski* scharakteryzowała nietypowe zjawisko, jakim jest metafora ekonomiczna.

W drugiej sekcji, poświęconej polskim tekstom w przekładzie na języki obce, obrady otworzył Wiktor Szetela z Moskwy referatem pt. *Trilogia Gienrika Sienkiewicza w russkom pieriewodzie*. Następnie Małgorzata Widel-Ignaszczak z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II wygłosiła referat *Przekaz motywów religijnych w rosyjskim tłumaczeniu powieści „Dolina Issy” Czesława Miłosza*, a Marcin Trendowicz z Uniwersytetu Gdańskiego omówił *Wybrane językowe i pozajęzykowe aspekty przekładu powieści Doroty Masłowskiej „Wojna polsko-ruska pod flagą biało-czerwoną” na język rosyjski*. Claudio Salmeri z Uniwersytetu Śląskiego scharakteryzował *Postawę translatorską i źródła (nie)inspiracji autorów przekładu „Trans-Atlantyku” Witolda Gombrowicza na język włoski i na język angielski*, a Hanna Makurat z Uniwersytetu Gdańskiego przedstawiła *Problemy i wybory translatorskie podczas tłumaczenia dramatu „Ślub” Witolda Gombrowicza na język kaszubski*.

Podczas drugiego dnia konferencji hasłem obrad były *Konteksty międzyjęzykowe i międzykulturowe*.

Obrady rozpoczął referat Grzegorza Ojcwicza z Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie pt. *(Nie) wydolność współczesnej polszczyzny a przekład*

obscenów na przykładzie niecenzuralnych parodii wierszem Iwana Bunina. Następny referat, *Aporetyczność przekładu na przykładzie „Wielkiej księgi cipek” Dana Höjera i Gunilli Kvarnström*, wygłoszony przez Hannę Dymel-Trzebiatowską z Uniwersytetu Gdańskiego, pozwolił słuchaczom zastanowić się nad konsekwencją tłumacza podczas pracy nad tekstem, jak również nad sposobem używania i przekazywania w języku przekładu wyrazów tabu. Isamu Yamada z Kagawy (Japonia) w referacie *Adaptacja kitajskej ieroglifiki w Japonii i kultura pieriewoda przybliżył zgrupowanym historię translatoryki japońskiej na przykładzie adaptacji chińskich hieroglifów*. Małgorzata Milewska-Stawiany z Uniwersytetu Gdańskiego w referacie *Deminutywa w górnołużyckich przekładach wierszy Adama Mickiewicza* zwróciła uwagę na występujące w przetłumaczonych tekstach neologizmy, które stanowią, jej zdaniem, inwencję słowotwórczą tłumacza. Olga Talis z Pskowa w referacie *Niekotoryje słowoobrazowatielnoje osobiennosti raznosistiemnych jazykow na materiale sopostawlenija pol'sko-estonskich pieriewodnych tiekstow w interesujący sposób zestawiła na przykładzie tekstów tłumaczonych systemy języka polskiego i estońskiego*. Z kolei Justyna Pomierska z Uniwersytetu Gdańskiego przedstawiła referat *Przysłowia kaszubskie na tle przysłów zachodniosłowiańskich*. Na zakończenie konferencji Alicja Pstyga z Uniwersytetu Gdańskiego wygłosiła referat *Gogol w czasach Google'a — rosyjska frazeologia w korespondencjach Wacława Radziwiłowicza z Rosji*, zwracając uwagę na autorski punkt widzenia w przekazywaniu zjawiska z wschodniej granicy.

Podczas zamknięcia konferencji organizatorzy podkreślili wysoki poziom i różnorodność zaprezentowanych referatów. Zwieńczeniem obrad V Międzynarodowej Konferencji Naukowej Słowo z perspektywy językoznawcy i tłumacza. *Polszczyzna w tekstach przekładu będzie wydanie tomu monograficznego*.

Kirill Dermanowski
Gdańsk, Uniwersytet Gdański